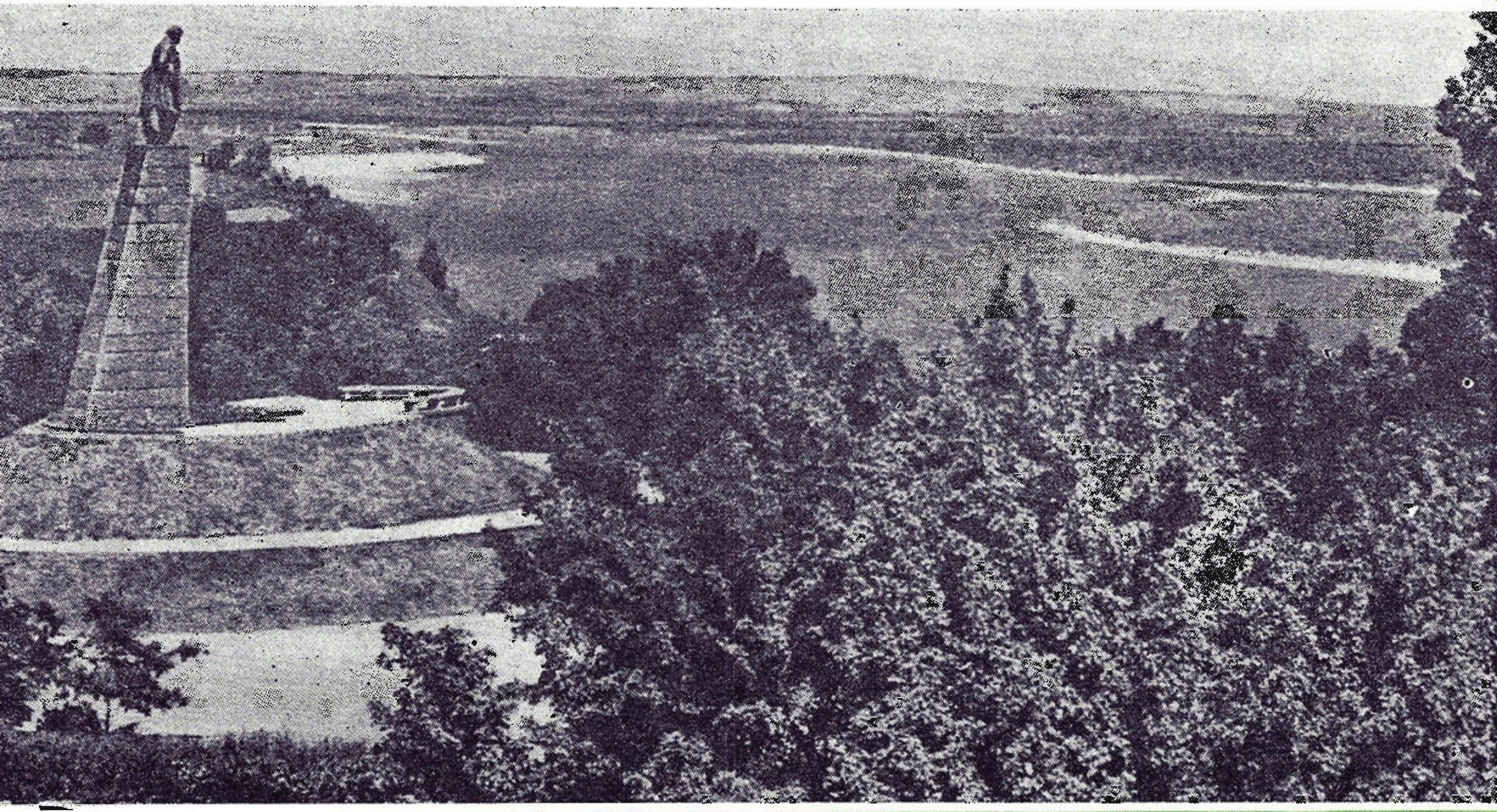
РІК XVI. Ч. 3 (175).

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW • A CHILDREN'S MAGAZINE

БЕРЕЗЕНЬ 1969

Тарас Шевченко

ЗАПОВІТ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,

Щоб лани широкополі
І Дніпро і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий!

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте!

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом.

ЛИСТУВАННЯ

Від дітей-учнів школи українознавства Осередку СУМА ім. Крути і 24 Відділу ООЧСУ отримали ми кілька листів, які друкуємо:

Даня Б у р д я к, учениця 3-ої кляси пише: Дорога „Веселко"! Я Тебе читаю й дуже люблю. Ти маєш гарні оповідання, казки та вірші. Я ходжу до українознавчої школи при Осередку СУМА ім. Крути на далекому півдні Чікаґо. На свідоцтві мала тільки одне „добре", а все інше „дуже добре". Моя бабуня купує мені „Веселку" на півночі Чікаґо, бо там, де ми живемо, скупчення українців мале й немає книгарень. Св. Миколай завітав до домівки СУМА. Діти приготовили виставу й співали пісень. Після сценки роздано подарунки. Було дуже весело, бо чортик все щось дотепне оповідав. Думаю, що ми всі будемо чемні, щоб і на другий рік отримати подарунки. — Здоровлю Тебе, „Веселко", живи довго та розвивайся нам усім на потіху!

А ось лист Марійки Ю с ь к о, учениці четвертої кляси: Дорога „Веселко"! Я маю 11 років і ходжу до школи українознавства. Ми читаємо Тебе часто в клясі під час навчання. Кожний тиждень ми пишемо завдання про казки, вірші й оповідання, які нам найбільше подобаються. Часто також влаштовуємо сценічні картини. Остання вистава, яку ми підготовили, була з нагоди св. Миколая.

Данко П и в о в а р н и к, учень четвертої кляси так описав виставу з нагоди св. Миколая: До нас загостив св. Миколай. Діти давали виставу. Ми дуже нетерпеливо чекали на подарунки. Св. Миколай прийшов з ангеликами, привітав усіх і роздав подарунки. Я був дуже радий, бо дістав гарний годинник.

Відповідь Р е д а к ц і ї : Дорогі діти! Дякуємо за Ваші гарні листи й описи з нагоди св. Миколая. Тішить нас, що читаєте „Веселку", ходите до школи українознавства, пильно вчитеся і отримуєте високі оцінки. „Веселку" найкраще передплатіть собі на цілий рік, тоді журнал буде приходити Вам додому. Дякуємо за Ваші побажання й бажаємо Вам гарних успіхів в науці.

ДІТИ! ЗБЕРІГАЙТЕ ОКРЕМІ ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ" Й СКЛАДАЙТЕ ЇХ У РІЧНИКИ! ПРИДБАЙТЕ ГАРНО ОПРАВЛЕНІ ПОПЕРЕДНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛУ. ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВЕСЕЛКИ". ПРИЄДНУЙДЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТАЧІВ!

ЩО ЧИТАТИ?

Наш співробітник проф. Дмитро Н и т ч е н к о (псевдо — Дмитро Ч у б) з Австралії опрацював і видав „У к р а ї н с ь к и й п р а в о п и с н и й с л о в н и к" для шкіл і молоді. Словник має коло десяти тисяч слів. Такий словник потрібний кожному школяреві цілоденних українських шкіл чи курсів українознавства при писанні завдань, для кореспонденції з друзями і для щоденного вжитку, коли треба знати, як правильно писати по-українськи.

Д. Нитченко-Чуб — великий приятель дітей. Він очолює Українську Центральну Шкільну Раду, є шкільним інспектором, керівником школи й учителем. Кожного року проф. Нитченко організує змаг школярів у читанні українських книжок та Двомісячник Української Книжки. У „Веселці" не раз читали ви його дописи з дитячого життя в Австралії. У січневому числі „Веселки" було вміщене його оповідання „Г а л и н і г о с т і".

Правописний словник Нитченка можна придбати у п. А. Орла, 881 Вашинґтон Евеню у Брукліні, Н.Й.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК у „ВЕСЕЛЦІ" за ЛЮТИЙ ц.р.: ЗАГАДКА: Сли-мак. ЩО ЦЕ? а, б) Комин. ЗАГАДКА-НЕДОМОВКА: Літак. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ: 1) Перо. 2) Літери, черенки. 3) Книжка. 5) Книжка.

Правильні розгадки загадок і розв'язки розваг за грудень м.р. прислала Мона, Христя С н и л и к з Нордридж, Кал.

ВЕСЕЛКА
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ
THE RAINBOW · A CHILDREN'S MAGAZINE

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗСА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи Я. Гніздовського.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Фото на обкладинці:
Пам'ятник Т. Шевченкові у Каневі б. Києва і вид на „лани широкополі і Дніпро, і кручі . . ."

Тарас ШЕВЧЕНКО

ДО СТОВПІВ, ЩО НЕБО ПІДПИРАЮТЬ

(Уривок з повісти „Княгиня")

Село! . . О, скільки споминів любих та чарівних розбуджується в моїм старім серці при тім сердечнім слові! Село! . .

І от стоїть передо мною наша бідна, стара, біла хата, з потемнілою солом'яною стріхою і чорним димарем, а біля хати на причілку яблунька з червоними яблуками, а довкола неї квітник, улюбленець незабутої моєї сестри, моєї няньки терпеливої, ніжної; біля воріт стоїть стара, крислата верба, а за вербою клуня, а за клунею по косогору піде вже сад.

Та який сад! Густий, темний, тихий — що й казати: другого такого на всім світі немає! А за садом левада, а за левадою долина, а в долині потічок тихий, ледве дзюрчить; верби та калина оточили його, а темнозелені лопухи широколисті обкутали його.

В цім потічку, під навислими лопухами, купається білявий, опецькуватий хлопчик; викупавшись, перебігає він через долину та через леваду, вбігає в тінистий сад, падає під першою грушею або яблунею і засипляє здоровим, безжурним сном.

Пробудившись, він дивиться на протилежну гору, дивиться, дивиться і питається сам себе: „А що там за горою? Там мусять бути залізні стовпи, що підпирають небо. А що якби піти та подивитися, як там вони його підпирають? Піду та подивлюся, аджеж то недалеко".

Встав і, не надумуючись, пішов через долину та леваду просто на гору. І от вийшов він за село, минув царину, перейшов з півверстви полем, а на полі стоїть висока, чорна могила. Він видряпався на могилу, щоб звідтіль подивитися, чи далеко ще до тих залізних стовпів.

Стоїть хлопчина на могилі і дивиться на всі сторони: і по той бік село і по цей бік село, а там із-за темних садів визирає церква з трьома банями, покрита білою бляхою.

Хлопчик задумався. „Ні, — думає він, — сьогодні вже пізно, не дійду до тих залізних стовпів, нехай завтра з Катрею. Вона пожене до череди корови, а я піду до тих залізних стовпів".

І він скотився клубком з могили, встав на ноги і пішов, не оглядаючись, до чужого села. На щастя, його зустріли чумаки і, зупинивши, спитали:

— А куди ти мандруєш, парубче?

— Додому.

— А де ж твоя домівка, небораче?

— В Кирилівці.

— Та чого ж ти йдеш у Моринці?

— Я не в Моринці, я в Кирилівку йду.

— А коли в Кирилівку, так сідай на мою мажу, товаришу: ми тебе довеземо додому.

Посадили його на скриньку, що буває на переді чумацького воза, і дали йому в руки батіг; він поганяє собі воли, безжурний, мов би нічого не трапилося. Під'їжджаючи до села, побачив він на протилежній горі свою хату і закричав весело:

— Онде, онде наша хата!

— А коли ти вже бачиш свою хату, — сказав хазяїн воза, — то й іди з Богом!

Він зсадив хлопчину з воза, спустив його на землю і, звернувшися до товаришів, сказав:

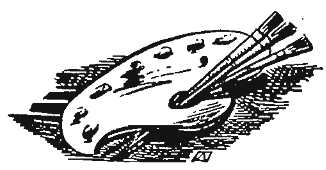
— Нехай іде собі з Богом!

— Нехай іде собі з Богом! —промовили чумаки, і хлопець побіг собі з Богом в село.

Тарас ШЕВЧЕНКО

ТЕЧЕ ВОДА З-ПІД ЯВОРА

Тече вода з-під явора
Яром на долину,
Пишається над водою
Червона калина.
Пишається калинонька,
Явір молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.
Тече вода із-за гаю
Та попід горою.
Хлюпощуться качаточка
Поміж осокою.
А качечка випливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

Мирослав ПЕТРІВ

БЕРЕЗЕНЬ

Лине над полями березневий вітер,
Тріснули на річці крижані мости,
В лісі вже завзято хочуть перші квіти
Білий сніг пробити, з радістю рости.

Тепле сонце гріє, сніг холодний тане,
І вода підсніжна ожила й дзюрчить.
Розкувались, щезли зимові кайдани,
Вже вода свобідна весело біжить.

Під блакитним небом жайворон ширяє,
Спів дзвінкоголосний заливає світ,
Другий спів могутній в небеса злітає —
То співають діти в школі „Заповіт".

Земле наша рідна! Поки над тобою
Сяє незагасно сонця злотий цвіт,
Завжди з жайворонком ранньою весною
Задзвенить Шевченків гордий Заповіт!

БОРЕЦЬ ЗА ПРАВДУ

Тарас Шевченко
Автопортрет 1845

Тарас Шевченко народився 9 березня 1814 року у бідній, сільській кріпацькій хаті, в селі Моринцях, Звенигородського повіту на Київщині. Коли минав йому другий рік життя, переселились Шевченки до села Кирилівки.

Та й гарно було в Кирилівці! Коло хати розкішний квітник, стара, крислата верба, за хатою садок, а там левада, засіяна квітками, а через леваду в'ється річенька. Тут і виростав Тарас. Піклувались ним добра мати й старша сестра Катерина. Найбільш радісні хвилини були для нього в неділю, коли людей на панщину не гнали і всі були в хаті. Тоді вже Тарасик не відступав від діда Івана. Він же так чудово розказував про славне минуле, про те, що діялося колись на Україні.

Як було Тарасові дев'ять років, померла його добра мати, а в хату прийшла злюща мачуха, що за нього зовсім не дбала, а побивала часто. Цілими днями ховався Тарас від неї по бур'янах.

Багато лиха витерпів за той час Тарас, а вже зовсім став нещасним, коли через два роки помер його батько.

І так став Тарас круглим сиротою. З цього часу й починається безталанна мандрівка малого хлопчини, який шукав людей, „щоб добру навчили". І справді, до науки та до малювання змалку мав він велику охоту. Учителями були тоді дяки, у них і навчився Тарас писати й читати. Але гірка була це наука. Один маляр сказав, що з Тараса не вийде не то маляр, але навіть шевця доброго, ні бондаря з нього не буде.

Минало саме тринадцять років Тарасові, як він, зневірений, повернувся до Кирилівки і тут став громадським пастухом. Та, замість пасти овець, Тарас залізав у бур'яни і на клаптиках паперу розмальовував усякі малюнки й оглядав красу світу Божого, а отара розбігалася на всі боки.

Один сільський маляр визнав талант Тараса і згодився його вчити, але вимагав дозволу від пана. Пішов Тарас до пана за дозволом, а той уподобав його і взяв до себе козачком-прислужником. Пан, що звався Енґельгардт, не раз приловлював Тараса, як він уночі при свічці малював чи читав книжки. Зміркував, що добре буде ви-

„Мені тринадцятий минало . . ." Картина І. Їжакевича

вчити малого кріпака на маляра, щоб малював йому потім задарма портрети.

Отак вислав його пан до Петербурґу вчитися малярства в кращих малярів. Увечері бігав хлопець у міський Літній Сад, де змальовував собі всякі статуї, різьблені з мармуру чи каменю, що стояли в тому саді. При такій роботі застав його раз маляр Сошенко. Дізнавшись про життя Тараса і про його недолю, заопікувався ним щиро і познайомив його з багатьма визначними українцями. От вони по довгих заходах викупили Тараса за великі гроші з кріпацтва. 24-річний Тарас став вільною людиною, міг вписатися до Академії Мистецтв, де вчили малярства славні вчителі. Тоді й став він багато читати і сам почав складати чудові вірші, в яких описував своє життя, горе й недолю українського народу, його велике та славне минуле і закликав до праці й боротьби за волю. Ці вірші й з'явилися окремою книжкою в 1840 році під назвою „Кобзар". Хто лише цю книжку прочитав, то немов новий світ відкривався перед ним. Старі люди, селяни, а то й українські пани, що були відцуралися рідного народу і рідної мови, плакали, коли читали „Кобзаря", — така в цій книжці сила і краса, чар і мудрість, і така в ній велика і свята любов до України.

Та не довго довелося нашому Великому Тарасові заживати золотої свободи та писати вільно свої твори. За протиросійські вірші і за приналежність до тайного товариства, яке змагало визволити Україну, цар Микола I наказав арештувати Тараса і заслати в далекі киргизькі степи. Сталося це навесні 1847 року. І десять довгих років карався Тарас солдатом на засланні без права писати й малювати, без книжок, серед диких пустирів, між чужими людьми. Щойно по довгих заходах його приятелів випустили Тараса на волю. Але хоч мав він тоді тільки 44 роки, проте був уже зовсім старий і хворий. І всього ще три роки перемучився наш поет, три роки боровся з важкою недугою, що ще на засланні підкосила його здоров'я.

Прийшов день 10 березня 1861 року. Того дня вранці закрив навіки свої очі великий син України. Умер на 47-му році життя, пробувши 24 роки кріпаком, 10 років у неволі, три з половиною під доглядом царської поліції і тільки 9 років вільною людиною. Умер у Петербурзі, а тіло його перевезли на Україну і поховали на Чернечій горі, біля міста Канева над Дніпром.

Б. Даниловиг

Т. Шевченко дитиною Картина І. Їжакевича

„ . . . як побачу
Малого хлопчика в селі:
Мов одірвалось од гіллі,
Одно-однісінькe під тином
Сидить собі в старій ряднині, —
Мені здається, що це я,
Що це ж та молодість моя".

ВСТАЛА ВЕСНА

Встала весна, чорну землю
Сонну розбудила,
Уквітчала її рясно,
Барвінком укрила.

І на полі жайворонок,
Соловейки в гаї,
Землю, убрану весною,
Вранці зустрічають.

Тарас Шевгенко

БАБУСЯ ТА ЛИС

(Ілюстрації Галини Мазепи)

Жила собі бабуся, що мала багато овець.

— Я вже дуже стара, важко доглядати овець, — сказала бабуся. — Треба пошукати когонебудь на поміч.

І вона пішла шукати когонебудь, що б доглядав овечок. Тільки вийшла бабуся з двору, коли зустрічає ведмедя.

— Куди це ви йдете, бабусю? — спитав ведмідь.

— Я шукаю когонебудь на поміч доглядати моїх овець, — відповіла бабуся.

— Чому б вам не взяти мене? — спитав ведмідь. — Я саме підхожий до цієї справи.

— Добре, — мовила бабуся. — Але перше я хотіла б почути, як ви будете скликати овець.

Тоді ведмідь покликав овець своїм грубим голосом.

— Ні, ні! — сказала бабуся. — Ви не можете бути сторожем!

І вона пішла своїм шляхом. Не встигла пройти ще трохи, коли зустрічає вовка.

— Бабусю, куди це ви йдете? — спитав вовк.

Я шукаю когонебудь на поміч доглядати моїх овець, — сказала бабуся.

— Чому б вам не взяти мене? — спитав вовк. — Я можу доглядати овечок.

— Добре, — сказала бабуся. — Але я хотіла б такого доглядача, що має м'який, приємний голос. Я хочу почути, як ви кликатимете овечок.

І вовк покликав. Але його голос був такий пронизливий, що бабуся сказала:

— Ні, ні, ні! Ви не зможете цього робити! Вам не підходить доглядати овець!

І вона пішла далі. Незабаром бабуся зустріла лиса.

— Доброго ранку, добра жінко! — сказав лис м'яким голоском. — Чи можу я спитати, куди це ви йдете в такий дуже гарний ранок?

— Я шукаю когонебудь, що б поміг доглядати овець, — відповіла бабуся. — Я вже дуже стара, важко самій за ними доглядати.

— О ні! — вигукнув лис. — Ви не дуже старі. Але це важка робота — доглядати овець. Мені здається, що я найбільш підхожий бути за доглядача.

Бабусі це сподобалося, і вона сказала лисові:

— Ви маєте дуже приємний голос. Чи ви зможете гарно покликати овець?

— Коли ваша ласка, то послухайте!

І лис покликав овець таким голоском, мов ніжний вітерець.

— О, вівці любитимуть ваш голос! — сказала бабуся. — Ходіть зі мною. Ви доглядатимете моїх овець уже цієї ж ночі.

Бабуся і лис прийшли додому. Цієї ж ночі лис почав доглядати овець.

Вранці бабуся почислила свої вівці. Однієї недоставало.

— Це дуже погано! — сказав лис. — Знаєте, вночі прийшов з лісу ведмідь і з'їв одну вівцю.

— О-о! — сказала бабуся. — Добре, що я не взяла його за сторожа!

На другий ранок бабуся знову почислила, скільки є овець. І знову недоставало однієї.

— Це дуже погано! — сказав лис. — Знаєте, цієї ночі прийшов з лісу вовк і вхопив одну вівцю.

— О-о! — застогнала бабуся. — Добре, що я не взяла його за сторожа!

— Так, — сказав лис, — і ведмідь поганий, і вовк поганий. Самі бачите, як важко доглядати овець, коли поблизу в лісі живуть ведмідь та вовк.

Наступного ранку бабуся встала разом зі сходом сонця.

— „Цілу ніч лис важко працював, — подумала вона. — Я понесу йому на сніданок глечик молока."

Бабуся вийшла в поле з глечиком молока. І там побачила вона щось підозріле: під кущем сидів лис, а біля його ніг лежала вівця.

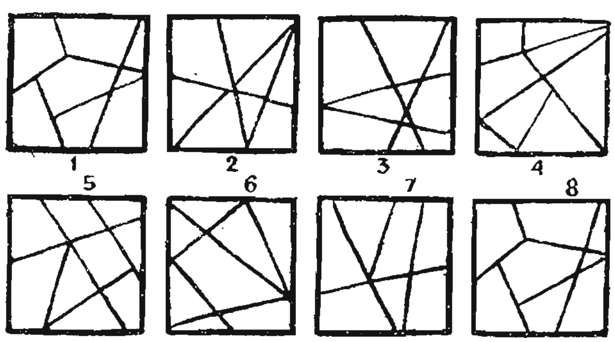
Бабуся покликала лиса: — Що ви там робите? — Коли ж побачила, що сталося, то з великим гнівом закричала: — Ти роздираєш мою вівцю!? Оце така твоя робота!? Ти поїв і інших . . . Я знаю це! . . Якщо б я мала великого кия, то забила б тебе!

Лис почав утікати, а бабуся побігла за ним. Але вона не мала кия, тож кинула на лиса глечик з молоком. Глечик улучив лиса в хвіст, і молоко побілило частину шерсти.

Відтоді кінчик лисового хвоста завжди білий.

Подав М. Щербак

ЗНАЙДІТЬ ОДНАКОВІ КВАДРАТИ!

З оцих 8 квадратів тільки два однакові, Знайдіть їх!

ВЕСЕЛОЧКА
СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

КІТ-МУЗИКА

(Ілюстрація Ю. Козака)

Чудо сталося велике:
Появився Кіт-Музика.
Здивувався цілий світ:
— Де він, де? Який той Кіт?

Він в сіренькому кожусі,
Біла плямка є на вусі,
Інша є ще на хвості,
Як буває у котів.

Він зі скрипочкою ходить,
Дивну музику виводить
І дивує цілий світ —
Ось такий
Музика - Кіт.

Діма

Музика — music; музика — музикант (musician).

ДОНИНЕ ПРОХАННЯ

(Ілюстрація Ю. Козака)

Тихо, тихо, тату, цить!
В нашій хаті ляля спить.

Біля лялі на подушці
Спить ведмедик в теплій шубці.

Потихеньку ж там ходи
Ведмежатка не збуди.

В. Дубина

ДІТИ! ВІДНОВЛЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВЕСЕЛКИ"! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ | *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

В лісі тане сніг — вода,
Та не всякому біда!

Кличе Гоца: „ґноме-брате,
Нумо лісом погуляти!"

От, біжать вони, мов діти —
Дуже хочеться шаліти!

Гамувалась Гоца мила,
Тільки ґнома не спинила.

Де баюра — робить туп,
А вода з баюри — хлюп!

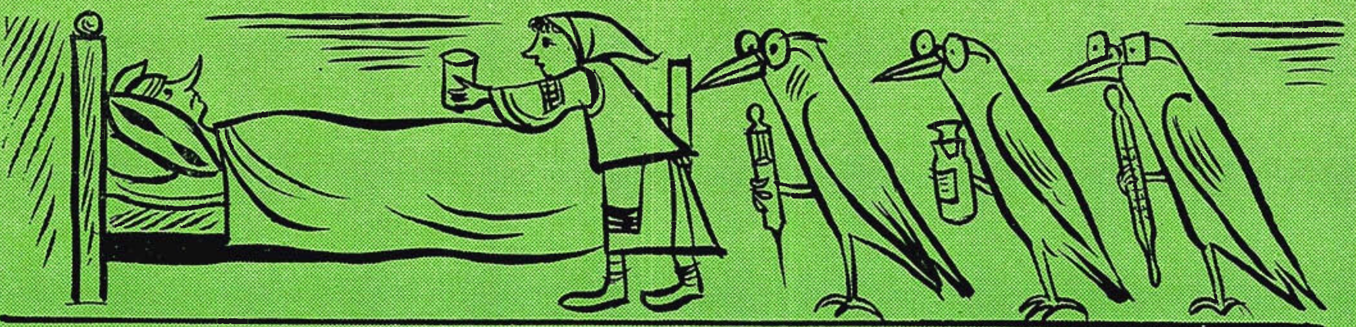
Купку снігу де побачить,
То у сніг по пояс скаче.

Обталапався, обмок,
Замочив свій кожушок.

В чобітках вода цмак, цмак —
Змерз у ноги неборак . . .

Застудивсь — кахи-кахи!
(Так, як роблять дітлахи).

Зажурилась Гоца Драла,
Трьох докторів наскликала.

Перший мудро мовив: „Ов!"
Другий голкою вколов .

Третій взяв із жилки кров —
Ну, і ґномик вже здоров!

Софія ПАРФАНОВИЧ

ПРИГОДА ІЗ СКУНСОМ

На пагорбку хата. Коло неї друга. Це була літня оселя. Далі лісок, і в ньому теж хатки.

На пагорбку жив Микола. Він доглядав літню оселю. Цілий рік у ній не було майже нікого. Він рубав непотрібні дерева й хащі та косив траву. Такі були його обов'язки. Знав усіх гостей, що приїздили влітку, але найбільше любив дітей.

Часто можна було його бачити за кермою моторової косарки. Біля нього завжди було кількоро дітей. Вони радо сідали поруч Миколи, хоч і не говіркий він був. Косарка тарахкотіла, гуркотіла й підстрибувала на вибоїстій дорозі. Діти любили таку їзду. Вона була зовсім інша, як їзда з батьками автом по гладких дорогах. Нагадувалася трохи гойдалка.

Знав Микола й усіх тварин, що жили на пагорбку або заходили сюди з сусідніх лісів та надозерних хащів. Багато їх не було, коли не рахувати малих звірів — білок, бурундуків, опосумів, ласиць та ще тих чи інших гризунів. У хащах жили полоскуни-ракуни, траплялись і скунси. Микола вивчив їх звички, і ні вони йому, ні він їм не робив ніякої капости. Жили собі поруч над озером, що хлюпотіло дрібними хвилями. На ньому човен і рибалка з вудкою в руці. А білі троянди латаття мережали береги озера.

Але раз усе таки трапилася Миколі немила пригода — і то там, де її найменше сподівався. Бо хто подумав би, що бочка на сміття приховує в собі небезпеку? Проходимо повз неї і навіть її не помічаємо. От така собі бляшана бочка! Вигляд у неї сумовитий, бо немитий. Микола має доволі роботи — ще мав би мити бочки на сміття! І без того з ними морока: треба їх випорожнювати, а сміття вивозити в яр і спалювати. Ще й треба пильнувати, щоб ліс не загорівся.

Так оце сьогодні Микола випорожнює бочки, бо настало літо і гості в оселі накопичили в них чимало сміття. А що звик говорити сам до себе або до бочок, то й каже:

— Стій, бочко, чого перевертаєшся? Думаєш, що сміття збиратиму з землі руками?

Невідомо, чи бочка щось думала, чи ні і чи щось відповіла Миколі. Сталося несподіване: коли Микола підняв покришку, у бочці щось заворушилось. Чорне хутро з білими смугами по боках та з пухнастим хвостом підстрибнуло вгору, мабуть, щоб утекти. Але стіни бочки були гладкі, і пухнастий звірок упав знову на сміття. Не чекаючи, що далі робитиме Микола, звірок повернувся до нього задом, підняв хвоста і порснув йому в обличчя бронзовою рідиною.

Розніссся задушливий сморід. Микола кинув бочку, і вона покотилася по землі. Звірок вискочив з бочки і зник у траві. То був скунс.

А що ж Микола? Не можу вам розказати, якими словами він лаяв тхорика, що таким способом борониться від напасників. Витираючи обличчя руками, Микола побіг до хати. Але сморід наче

ВІДІЙШЛИ СПІВРОБІТНИКИ „ВЕСЕЛКИ"

Помоліться, діти, за спокій душі співробітників „Веселки", що відійшли нещодавно у вічність. Це д-р Софія Парфанович і проф. Іван Маслянко.

Д-р Софія Парфанович була лікаркою. Вона писала книжки й статті на тему, як зберігати здоров'я. Зокрема поборювала куріння тютюну й пиття алькоголю. Була членом протиалькогольного товариства „Відродження". Писала також оповідання для старших, для дітей та молоді. Багато з вас читали й маєте в своїх бібліотеках її книжки „У лісничівці", „Такий він був", „Вірний приятель", „Карусь і ми". У своїх оповіданнях для юних читачів письменниця описує природу й життя тварин. Виступають у них також діти. Кілька оповідань С. Парфанович друкувались у „Веселці". У цьому числі прочитайте її оповідання „Пригода із скунсом".

Письменниця любила українських дітей і молодь. Вона належала до Об'єднання Працівників Дитячої Літератури і в своєму заповіті залишила п'ятсот долярів на видавничий фонд ОПДЛ. Померла в Дітройті 26-го грудня 1968 року.

Приятелем і співробітником „Веселки" був також проф. Іван Маслянко, який помер у Філядельфії 23 листопада 1968 року. Низка його оповідань з життя карпатських звірів, птахів, риб появилась у „Веселці" під спільним наголовком „Над Прутом у лузі..." Тепер вміщуємо його оповідання про бузьків. У наступних числах „Веселки" появиться ще декілька його оповідань, що зберігаються в теці редакції нашого журналу.

здоганяв його. Смердів не тільки Миколин одяг — смерділи вже й черевики і підлога в хаті. Що вже казати про купальню, де Микола мився, парився і ніяк не міг відмити своєї біди. Він раз-у-раз намилював обличчя й руки, але прикрий запах не зникав.

Скунс навіть не мусить боротися з напасником, він тільки повертається до нього задом і підіймає хвоста. . . Цього досить, щоб прогнати навіть найбільшого звіра. Кожний, що хоч раз у житті мав із тхориком таку пригоду, як Микола, пам'ятає її ціле життя. Бо від скунсової рідини можна знепритомніти, навіть осліпнути.

Добре, що скунс має чим боронитись! У нього ж гарний кожушок. Якби не така оборона, всі полювали б на нього.

З тої пори Микола зненавидів того пухнастого звірка і став його великим ворогом. Зате пан Євген, що часом приїжджав на оселю, сміючись, розказував про скунса приємнішу історію:

— Жив я у шатрі на пагорбку. Перед шатром ватра, поруч столик. Над столиком лямпа. Я писав. До мене підійшов звірок, підняв голову і почав нюшити. Щось йому запахло. „Ти чого тут? Хочеш ковбаси? Я й не знав, що ти її любиш. Маєш! І не займай мене — я знаю, чим то пахне! . . " Скунс узяв ковбасу в зуби і зник у хащах.

Так пан Євген нажив собі приятеля. На нього скунс ніколи не порскає.

Пояснення-словничок: **скунс** — рід тхора (skunk); **хащі** — лісова гущавина (thicket); **косарка** — mowing mach., reaper; **вибоїстий** — full of holes; **гойдалка** — swing; **бурундук** — chipmunk; **ласиця** — weasel; **гризун** — rodent; **полоскун-ракун** — racoon; **капость** — filth, harm; **латаття** — водяна рослина (water lily); **морока** — trouble; **накопичувати** — складати на купу (to pile, to domp); **пухнастий** — fluggy, downy; **порснути** — бризнути (to spray, to splash); **рідина** — liquid; **знепритомніти** — to faint; **нюшити** — to smell (to sniff) the air.

Іван МАСЛЯНКО

ЯК МИХАЙЛИК ПІДГЛЯДАВ БУЗЬКІВ

Разом з бузьками немов прилітає в Україну весна. Бузьки перші з перелетних птиць вертаються із зимівлі в теплих країнах на свою батьківщину. Часом ще падає сніжок і потискає морозець, а бузьки вже походжають над берегами річок та ставів і шукають поживи. Діти радо вітають бузьків, бо це знак, що зимі прийшов кінець.

Михайлик дуже зрадів, коли побачив бузька, що сидів на вершку стодоли й розглядався по подвір'ї.

„Бідний бузько, він певно голодний, — подумав Михайлик. — Напровесні він ще не має чого їсти".

Хлопець виніс із хати шматок хліба і кинув на подвір'я перед стодолою. Чекав довго, але бузько не злетів по хліб. Побачив це тато і засміявся.

— Бузьки хліба не їдять. Вони ласують жабами, рибками, слимаками, хробаками.

А де ж бузько тепер знайде жабку або хробака? — зажурено запитав Михась. — Це все десь заховане на зиму глибоко у воді або в землі.

— Не журись! — відповів батько. — Бузьки і тепер знають, де шукати їжі та як її добувати. Завтра сам це побачиш.

На другий день тато вибрався до дядька, бо мав до нього якесь господарське діло. Узяв і Михайлика з собою. По полудні обидва пішли на

Ілюстрація М. Михалевича

ставище. У цій долині колись був став, але тепер з нього залишилося тільки багно та невеликі озерця води, порослі очеретом. Долиною протікала невеличка річка і далі вливалась у Прут.

Берег потоку аж рябів від бузьків. Вони стояли рядами і то опускали голови вниз, то піднімали їх угору.

— Дивіться, тату, як бузьки махають головами! Що вони роблять? — здивувався Михайлик.

— Вони встромляють дзьоби в намул на дні річки. Там поховалися на зиму жабки, водяні слимаки та інші малі тварини. Бузьки добувають їх і з'їдають.

Ілюстрація О. Судомори

І справді. Ось крайній бузько добув з намулу слимака, розбив на ньому шкаралущу і м'ясо з'їв. Іншому бузькові попалася більша штука — водяний щур. Бузько його притовк, сполоскав у воді і проковтнув цілого. На сьогодні досить, хіба б ще запити водою.

Довго приглядалися тато і Михайлик до бузькового полювання. Воно скінчилося, коли стало заходити сонце. Бузьки перелетіли цілою громадою подалі на ставище й стали готуватись до нічлігу.

Громада поділилася на менші гурти. Кожний гурт вибрав собі місце, де мав ночувати. Тоді бузьки посідали, а тільки один, вартовий, залишився стояти. Крім того, кілька вартових бузьків, мов поліцаї, ходило кругом громади.

Один гурт не мав вартового. Бузько-поліцай помітив це, підійшов до гурту й вигнав одного бузька на стійку.

Нараз бузьки схопились на ноги і стривожено закалатали. Здавалося, що ось-ось розправлять крила й полетять. Та ні, то був тільки заєць, що від когось утікав. Найближчий до нього гурт бузьків насторожився і наставив грізні дзьоби. Заєць завернув і побіг у поле.

Якийсь бузько закалатав — це був знак, що небезпека минула. Бузьки знов посідали і лагодились спати. Тільки вартові стояли, кожний на одній нозі, і роздивлялися.

— Чи вони тут довго будуть перебувати? — запитав Михайлик.

— Доки не потепліє, — відповів тато. — Тоді розлетяться по гніздах на будинках або на високих деревах.

Пояснення-словничок: **перелетна птиця — bird migrant; зимівля — hibernation; стодола — клуня (threshing barn); рябіти — to ripple; калатати — тут: видавати лелечий покрик (ery); дзьоб — beak; намул — нанесена водою земля, глина й пісок (silt); шкаралуща — shell; щур — rat; жаба — frog; слимак — равлик (snail); хробак — worm; став — pond; ставище — a drained pond; багно — mud; очерет — reed, cane.**

Тарас ШЕВЧЕНКО

СВІТАНОК

(Уривок з поеми „Сон")

**. . . Дивлюся — аж світає,
Край неба палає,
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає.**

**Тихесенько вітер віє,
Степи, лани мріють,
Між ярами над ставами
Верби зеленіють.**

**Сади рясні похилились,
Тополі — на волі
Стоять собі, мов сторожа,
Розмовляють в полі.**

**І все то те, вся країна,
Повита красою,
Зеленіє, вмивається
Ранньою росою.**

**Вмивається, красується,
Сонце зустрічає . . .
І нема тому почину,
І краю немає!**

Михайло МАМОРСЬКИЙ

ДОБРОДІЙНИЙ ВУЛКАН

ВУЛКАН ПРОКИНУВСЯ

Останнього дня березня 1987 року південними схилами гір Карпат потряс могутній землетрус. Підземні удари чергувалися один за одним. Захиталися гори, запінились ріки, розпалися греблі та збурилися озера, мов би в них закипіла вода. Шпиль Буковець у пасмі Вигорлятських гір розколовся, і з нього почав виходити жовтобурий дим.

Уряд України негайно дав розпорядження, щоб з Києва, Львова та Чернівець вирушили на літаках рятункові команди. Губернатор Закарпатської волости наказав через радіо й телевізію, щоб населення чимскоріш залишило околиці Вигорляту. З величезних голосників, розташованих на гелікоптерах, передавалися накази і, мов грім, котилися по горах. Люди почали втікати з своїх домівок. Тих, що жили глибоко в горах, підбирали гелікоптери. Хто жив поблизу шляхів, міг рятуватися з допомогою вантажних автомобілів, автобусів та трейлерів. Хоч шляхи вкрилися глибокими щілинами та западинами, технічні військові частини своїми кранами-підоймами уможливлювали швидке просування авт. Де міст завалився, гелікоптер підіймав авто в повітря й переносив його з одного берега на другий.

За два дні околиці Буківця зовсім опустіли — не стало ні людей по оселях, ні корів та овець на полонинах. І тоді сталося щось страшне. Другого квітня могутній підземний удар потряс цілим Вигорлятом. Буковець розпався, і з нього хмарою витриснув угору фонтан вогню, газу, диму й каміння. З кратера потекла вогненна лява. Над Буківцем виросла бура хмара, мов величезний гриб. Її було видно далеко в Україну, а також у Словаччину, Угорщину й Румунію.

Радіо, телевізія та часописи вільної України передали в світ надзвичайне повідомлення: Вигорлят став знову живим вулканом, яким був колись дуже-дуже давно. Все довкола змінилося. На кілька миль кругом кратера висохли ліси, зникла трава, а потоки й озера позападалися в землю. Землю вкрила груба верства застиглої ляви, попелу, сажі й каміння.

Того року вулкан вибухав ще кілька разів, а потім заспокоївся. Але з його кратера добувався жовтявий дим і час від часу з-під землі доносилися глухі стогони й порухи, мов би там пручався якийсь ув'язнений велетень.

БАТЬКО І СИН

Для дослідів над вулканом засновано в Києві при Українській Академії Наук Вулканографічний Інститут. Його завданням було не тільки вивчити цей єдиний на той час в Україні вулкан, але й дослідити, як його можна використати для добра країни.

Директор Інституту, доктор технічних наук, інженер Володимир Малинко мав славу видатного вченого. Під його рукою працювали великі ляборaторії з багатьма дослідниками. Мав Малинко і сина Іванка, дуже талановитого юнака, що саме тоді закінчував восьму клясу десятирічної середньої школи. Хоч тільки восьмиклясник, Іванко з батьковою допомогою вивчив усе те, що в середній школі треба було знати з математики, хемії й фізики. Йому, вийнятковому гостеві, дозволили слухати виклади у Київському Політехнічному Інституті та відвідувати наукові ляборaторії. Одним словом, хлопець засвоїв досить добре основи технічного знання.

Одного дня за обідом Іванко запитав батька:

— Над чим, тату, працює тепер наш Інститут Вулканографії?

— Ведемо досліди в різних напрямках, але найбільше цікавить нас питання, як використати колосальну теплову енергію Вигорлятського вулкану для огрівання нашої країни — бодай якоїсь її частини.

Іванко задумався.

— По-моєму, спершу треба було б створити такий метал, що витримував би неймовірно високу температуру і у вулкані не топився б. Бож тепло з вулкану треба було б розводити рурами.

— Над таким синтетичним металом, власне, тепер і працює наш інститут, — сказав батько. — Цей метал мусів би бути також поганим провідником тепла, щоб гарячий газ вулкану в проводах під землею не вистигав ні вліті, ні взимі.

— І що ж, — допитувався Іванко із щораз більшим зацікавленням, — чи вченим інституту вже пощастило домогтися якихось осягів?

— Ми є, так би сказати, на сліді, але до мети нам ще дуже далеко, — відповів директор Малинко.

Іванко попросив батька ознайомити його із станом дослідів. Той згодився, завів сина до ляборaторій, а потім до свого кабінету. Іванко, зви-

(Продовження на стор. 14-ій внизу)

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

„ЛІСОВА ЦАРІВНА" — НОВА ОПЕРЕТА

Не в рідній Україні, а в американському місті Парма біля Клівленду вперше була поставлена нова оперета для дітей і молоді на три дії — різдвяна казка „Л і с о в а ц а р і в н а". Поставив її диригент і композитор Євген О. Садовський, який керує великим хором „Дніпро", що не раз виступає на американській телевізії.

Оперету „Лісова царівна" бачили 600 глядачів, між ними половина дітей. І саму виставу здійснили діти й молодь із шкіл українознавства та з-поміж членів Дитячого Хору і Молодої Оркестри, що їх зорганізував майстер Євген С а д о в с ь к и й. Слова розмов, пісень та хорів у „Лісовій царівні" написав поет Леонід П о л т а в а, а музику створив композитор проф. Василь О в ч а р е н к о з м. Маямі, який узяв багато мелодій і мотивів з української народної музики й пісні, так що це справді українська дитяча оперета.

Глядачі оплескували молоденьких виконавців, а їх також було немало. Головну ролю хлопчика Василька, який пішов у ліс по ялинку перед Різдвом, бо тато був у шпиталі, дуже гарно відіграла учениця Анна Осадців. Що сталося з Васильком у лісі, чому в опереті діють також Песик, Зайчик, багато Сніжинок та

Кінцева сцена з нової оперети „Лісова Царівна" Л. Полтави — В. Овчаренка, у Пармі, Ог. Диригує постановник оперети проф. Є. О. Садовський.

інші постаті? — може колись самі побачите на сцені. Ролі виконували учні: Батько — І. Краснянський, Мати — Марія Кліщук, Василинка — Анна Руцька, Марія — А. Осадців, Песик „Сірко" — Зенко Гіщинський, Птах — Марта Телішевська, Заєць — Ляля Макогін, Вивірка — Марта Шанковська, а 10 дівчаток із 3-ї та 5-ї кляс чудово виконували балетні танки „Сніжинок". Майже всі діти є читачами „Веселки" і добре вчаться в школі. Українська мова звучала із сцени дуже гарно, так само пісні й приємна, радісна музика. Декорації для „Лісової царівни" намалював мистець Т. Білінський. Струнною українською оркестрою, складеною з молоді, диригував постановник оперети маестро Є. Садовський. Перший показ „Лісової царівни" відбувся у Пармі 5 січня 1969 року, у великій театральній залі в школі св. Йосафата. (І.К.).

Від Редакції: Оперета „Лісова Царівна" буде друкуватися незабаром у „Веселці".

ДОБРОДІЙНИЙ ВУЛКАН

(Закінчення із стор. 13-ої)

чайно, не все розумів, бо йому ще багато треба було вчитися, але уважно слухав батькові пояснення. Та пам'ять у нього була така чудова, що хлопець ніколи не забував того, що раз почув або побачив.

Увечері поклався спати і став думати над тим, що розказував йому батько. Числа й хемічні знаки, що їх бачив у батька на папері, стояли тепер у нього перед очима, мов чіткі фотознімки.

Так було і в наступні вечори.

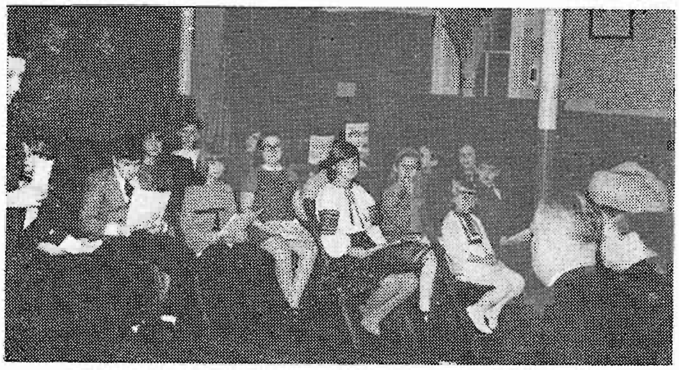
(Продовження буде)

Пояснення-словничок. Розділ: ВУЛКАН ПРОКИНУВСЯ. Г р е б л я — гать на ріці (dam); в о л о с т ь — тут: область, провінція (region, province); з а п а д и н а — hollow, cavity; п о л о н и н а — пасовище на верху гори; б у р и й — dark-brown; с а ж а — spot, smut; п р у ч а т и с я — тут: сіпатися, вириватися (to twitch). Розділ: БАТЬКО І СИН. С и н т е т и ч н и й — штучно створений з різних складників (synthetical); с т и г н у т и — холонути (to get cool); ч і т к и й — виразний (clear, distinct).

ВЕЧІР „ВЕСЕЛКИ" ДИТЯЧОГО ГУРТКА КНИГОЛЮБІВ НА БРОНКСІ, Н.Й.

29-го грудня 1968 р. відбулись святочні сходини Дитячого Гуртка Книголюбів на Бронксі, присвячені журналові „Веселка". Програма розпочалася молитвою „Отче Наш". Вірш-молитву К. Перелісної продеклямувала Х. Ґонко. Діти читали вірші й оповідання з різних чисел „Веселки": „Батьківщина" Л. Далекої — О. Лотоцька, „Лев на сторожі" Р. Завадовича — І. Венґер, „Перемишль" Р. Завадовича — Н. Стецок, „Спогад Івасевого батька" юного автора І. Драґанчука з Чікаґо — Богдан і В. Лотоцькі, „Модерний Телесик" Р. Завадовича — М. Гніздовська, Н. Миськів і Л. Стасів.

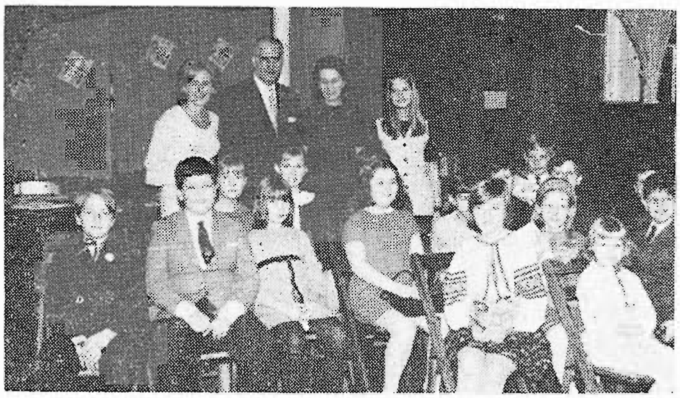
Старші члени гуртка читали: „Чого варта одна сльозина" О. Вітченка — Р. Іванчишин і Р. Гошовський, „Св. Миколай мокрий" Р. Завадовича — О. Ґонко і В. Миськів, „Про бабусю стареньку і лисичку хитреньку" К. Перелісної — Л. Гошовська, „Чи ангел принесе мені маму" П. Шкурата — М. Іванчишин і Л. Стасів, „Найдорожча квітка" Л. Полтави — Р. Ми-

Члени Гуртка Книголюбів читають „Веселку”.

ськів, „Великий подвиг малого Михайлика” В. Барагури — М. Іванчишин і Л. Стасів.

Після читання редактор „Веселки” В. Барагура розказав про дитячі журнали в Україні й у вільному світі. Великою несподіванкою був вірш Р. Завадовича, присвячений нашому Гуртковi Книголюбів.

Збірне фото Дитячого Гуртка Книголюбів. Позаду посередині редактор „Веселки” В. Барагура в оточенні виховної референтки п-ні О. Миськів (зліва) й виховної референтки та опікунки ДГК п-ні Лесі Кіршак.

Сходини провадила п-ні Л. Кіршак, виховна референтка 82-го Відділу Союзу Українок Америки на Бронксі, при якому ДКГ існує.

Роман Іванчишин
учень 5 кляси

ДИТЯЧОМУ ГУРТКОВІ КНИГОЛЮБІВ У БРОНКСІ

Ми, діти-книголюби,
Дівчатка й хлопчаки,
Часу дарма не губим —
Читаємо книжки.

Читаєм рідне слово,
Що дзвонить нам, як спів,
Святу вивчаєм мову
Своїх батьків-дідів.

Ми думаєм-читаєм,
Як нас учить Тарас,
Ми і чуже вивчаєм,
Своє ж — святе для нас . . .

Бо з кожної сторінки
І з кожного рядка
Говорить Україна,
Кохана і близька.

Читаємо пильненько,
Коли на це пора,
Щоб вас, татусю й ненько,
Не мучила жура . . .

Щоб рідна вся громада,
Що цінить мудрість книг,
Була весела й рада
І горда з нас усіх.

Ми, діти-книголюби,
Ми діти дум і мрій,
Ми рідну книжку любим
І рідну мудрість в ній.

Роман Завадович

ЗАГАДКИ Й РОЗВАГИ

ЯКА ЦЕ ДОРІЖКА?

Рухливої доріжечки
я не боюсь ні трішечки,
нехай вона повзе,
нехай мене везе.

Я ліфта не чекаю,
на східці я ступаю.
До поверху до другого
угору йди, доріжечко,
на поверсі на другому
куплю хорошу книжечку.

А з поверху із другого
униз іди, доріжечко,
несу в крамниці куплену
нову хорошу книжечку.

Г. Чорнобицька

Пояснення-словничок: ліфт — вінда (машина перевозити людей і речі вгору та вниз), elevator.

Сценарій і текст: *Р. ЗАВАДОВИЧ*
Scenario and story: *R. ZAVADOVYCH*

Ілюстрації: *П. ХОЛОДНИЙ*
Illustrations: *P. CHOLODNY*

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XLII: ТАЄМНИЧЕ ДЖЕРЕЛО / *CHAPTER XLII: THE MYSTERIOUS WELL*

Оглядаючи балку, Богдан помітив серед скель вхід до печери.

Looking over the ravine, Bohdan saw the entrance to a cave.

— Затягнемо коней до печери, — наказав Богдан. — Вони живі, тільки, мабуть, від чогось захворіли.

"Let's take the horses inside. They are sick, but still alive.

Вступивши в печеру, вони ахнули: на землі лежало дванадцять сонних козаків.

Entering the cave, they were surprised to see twelve Kozaks stretched out on the ground, apparently in deep slumber.

— Здорові були, панове-молодці! — залунало знадвору, і перед печерою став сивоволосий дід.

"Greetings, gentlemen!" — a voice exclaimed outside. Standing in front of the cave was an old gray-haired man.

— Ці лицарі сплять непробудним сном, напившись води з он того джерела забуття, — сказав дід.

"These Kozaks fell into deep slumber after they drunk the water from the well over there," said the old man.

— Я їх бережу, і вони спатимуть, доки їх не розбудить великий грім.

"I stand guard over them. They will sleep until they are awakened by a great thunder."

(Кінець сорок другого розділу)
(End of Chapter XLII)